

KÆRE SAMARBEJDSPARTNERE

Hospitalsplanen for Region Hovedstaden begynder nu at få praktiske konsekvenser. Fra januar 2010 vil fødslerne fra Frederiksberg Hospital komme til at foregå på Rigshospitalet. Denne fremskyndelse af hospitalsplanen er en konsekvens af bl.a. lukningen af den intensive anæstesifunktion på Frederiksberg Hospital. Samtidig bliver de gynækologiske operationer fra Frederiksberg Hospital samlet i en stor enhed for benign gynækologi i vores gynækologiske - obstetriske klinik på Gentofte Hospital. Fødsler og

operationer vil resten af 2009 foregå fuldstændig uændret på Frederiksberg Hospital.

Som det fremgår af dette nummer af JMC nyhedsavis sker der hele tiden udvikling inden for behandlingen af de gynækologiske kræftformer. Vi kan samtidig glæde os over åbningen af et akut ambulatorium for gynækologiske kræftpatienter i JMC. De mange nye tiltag skal sikre optimal diagnostik, behandling samt patientforløb.

Sanne Wilsdahl og Bent Ottesen

Ny undersøgelsesmetode i kampen mod æggestokkekræft viser lovende resultater.

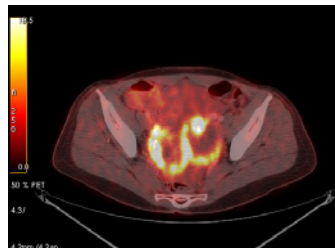
Patienter, som har knuder i æggestokkene, må først ind under operationskniven, før man kan se, om det er en godartet eller ondartet knude, og før man kan se, hvor meget kræften i givet fald har bredt sig. Men nu har forskere fra Pelvic Mass gruppen på Rigshospitalet udviklet nye undersøgelsesmetoder i kampen mod kræft i æggestokkene.

Den ene nye metode består i at måle antallet af æggehvideproteiner (proteiner) i blodet og eller urinen. Metoden tyder på, at man fremover bedre vil være i stand til at finde æggestokkekræft, før den spreder sig til andre organer. Metoden vil også kunne bruges til at udvælge de patienter, som kræver operation af specialuddannede kirurger.

Ved en anden ny metode anvendes PET/CT-scanning. Før scanningen sprøjtes et mærket sukkerstof ind i årene på den fastende patient. Når sukkerstoffet optages af celler, udsendes en let stråling, som lyser på PET/CT scanningen, som får de meget aktive og sultne kræftceller til at lyse kraftigere end andre celler. På PET/CT-skanningen kan man derfor meget tydeligt se, om det er en godartet eller ondartet kræftknude og se omfanget af den. Det er tilmed muligt at finde flere og mindre knuder, end man hidtil har kunnet.

Lægerne, som skal operere patienten, får gennem denne nye metode langt bedre muligheder for planlægge operationen nøjagtigt, så de kan fjerne alt æggestokkekræft og dermed øge chancen for, at patienten overlever, eller helt spare patienten for en u hensigtsmæssig operation og i stedet tilbyde kemoterapi.

Metoden med måling af æggehvideprotein i blodet, kombineret med PET/CT scanning, har været brugt på Gynækologisk Klinik siden 2004, og resulterede i 2008 i en Ph.d. af Signe Risum. Metoden blev derefter indført som standard ved diagnosticering af kræft i æggestokkene. Måling af æggehvideproteiner

har resulteret i en ph.d., der forsvares af Anette Lykke Petri d. 19/6, 2009

Desværre har Danmark ligget i bunden internationalt, hvad angår chancen for at overleve æggestokkekræft. Men nye resultater tyder på væsentlige forbedringer. Siden 2005 er gynækologisk cancer blevet registreret i Dansk Gynækologisk Cancer Database (DGCD), som er placeret fysisk i Gynækologisk Klinik, Rigshospitalet. Databasen blev startet som et led i en samlet indsats for at få flere til at overleve sygdommen æggestokkekræft i Danmark. I 2003 var 49 % af alle danske kvinder med æggestokkekræft i live tre år efter sygdommens debut. De nyeste tal fra DGCD's årsrapport melder om en overlevelse på 61,4 %. Tallene tyder således på, at der er ca. 12. % flere

patienter i live 3 år efter sygdommens debut i forhold til 2003. De første resultater fra DGCD tyder derfor på, at den samlede effekt af databaseregistrering og nye retningslinier for behandling af æggestokkekræft er begyndt at bære frugt i form af flere patienter, der overlever og lever længere end tidligere. På Gynækologisk Klinik ser vi allerede nu, at de nye metoder og behandlinger er begyndt på at bære frugt i form af en endnu bedre overlevelse for klinikkens patienter med æggestokkekræft.

Metoderne bliver fra 2009 også afprøvet på patienter med livmoderkræft, hvor man håber på at se samme effekt på behandlingseffektiviteten og overlevelsen. Projektet er støttet af en bevilling fra Kræftens Bekæmpelse.

Claus Høgdall

Professor i klinisk gynækologisk onkologi

Vidste du, at Gynækologisk Klinik har oprettet et akut onkologisk ambulatorium med en læge og sygeplejerske fra onkologisk team tilgængelig til at løse akutte onkologiske opgaver i klinikken.

Pædiatrisk forskning i immunologi og almen pædiatri i eet professorat i JMC

Hvordan kan man undervise i almen pædiatri på en højt specialiseret børneafdeling?

Den udfordring fik overlæge Carsten Heilmann i februar 2006, da han blev ansat i et treårigt professorat i pædiatri med særlig ansvar for at introducere de medicinstuderende for den almene pædiatri.

Forskning i pædiatrisk immunologi

Carsten Heilmann har de sidste 29 år forsket i pædiatrisk immunologi, herunder særligt immundefekter hos børn og knoglemarvstransplantationer hos børn. Gennem sin forskning har Carsten Heilmann bl.a. vist, at leukæmipatienternes chance for at overleve hænger tydeligt sammen med, hvordan deres immunforsvar fungerer, og hvordan det er opbygget. Han har således vist, at der er klare sammenhænge mellem immunforsvaret, og hvordan et barn klarer sig efter en stamcelletransplantation. Det ser ud til at medfødte genetisk betingede egenskaber spiller en særlig rolle.

Undervisning i almen pædiatri

I 2009 blev Carsten Heilmann ansat som professor i pædiatri med særligt ansvar for at undervise de

medicinstuderende i almen pædiatri. Og det er ikke nogen helt let opgave, konstaterer Carsten Heilmann. Der er nogle helt særlige udfordringer i at skulle introducere de medicinstuderende for den almene pædiatri på en højt specialiseret afdeling. Rigshospitalets højt specialiserede børneafdelinger er netop kendetegnet ved en række subspecialer, som der kun findes 1-3 af i landet. Når de medicinstuderende kommer på afdelingerne, møder de derfor ikke en typisk pædiatrisk patient. De møder en patient, som er udredt på en helt særlig måde inden for et subspecialt af pædiatrien. For at få den almene pædiatri ind i uddannelsen af lægerne i afdelingen, har man derfor valgt at lægge ekstra vægt på caseundervisningen i tæt samarbejde med de andre uddannelsesansvarlige professorer på JMC's børneafdelinger, forklarer Carsten Heilmann. Alle professorer i pædiatri er blevet aktiveret, således at der tre gange om ugen er casebaseret undervisning af en af professorerne i de basale færdigheder i netop hans fagområde. På denne måde kommer det højt specialiserede til at gå hånd i hånd med den almene pædiatri på en givende måde.

Linda Svenstrup Munk

Et nyt Videns- og praksiscenter for Inkontinens hos børn og unge (VIBU)

Nogle børn har svært ved at holde på afføringen eller tisser i bukserne om dagen, selv lang tid efter at de er holdt op med at gå med ble. Dette kan skyldes både sygdomme, misdannelser og andre forhold. Faktum er, at børnene er meget påvirkede af situationen, og både forældre og børn har løbende brug for råd og vejledning. Trods en vellykket operation, kan inkontinensgener påvirke barnet hele livet igennem.

Børnene tør ofte ikke deltage i sociale aktiviteter og sport af frygt for at blive drillet. Mange børn bliver mobbet i skolen eller lukket ude rent socialt, fordi

legekammeraterne ikke vil have én med, som måske tisser i bukserne en gang i mellem.

Behov for at samle og systematisere viden

Børnekirurgisk Klinik har i løbet af de sidste par år modtaget flere og flere henvendelser fra personer og institutioner, som ønsker råd og vejledning omkring inkontinensproblemer hos børn og unge. Både fra andre hospitalsafdelinger, institutioner, sundhedsplejersker og andre. Henvendelserne handler om alt fra hjælpeforanstaltninger, behandlinger og forholdsregler i forbindelse med infektioner. Klinikken har også oplevet mange henvendelser omkring trivselsproblemer, senreaktioner, forholdsregler i forhold til legekammerater, selvhjulpethed, renlighed og sexuliv.

Børnekirurgisk Klinik vil derfor nu sætte særligt fokus på denne gruppe unge i et nyt Videns- og praksiscenter for Inkontinens hos Børn og Unge, kaldet VIBU. Målet med VIBU er, at hjælpe flere børn og unge med inkontinensproblemer (urin og afføring) og at højne kvaliteten af behandlingen ved at udvikle sygeplejepraksis, så vejledning, pleje og behandling bliver evidensbaseret og ensartet. VIBU blev etableret i 2009 og skal foreløbig køre i en projektperiode på et år. Personalet består af speciallæger med erfaring inden for børnekirurgi samt tre specialsygeplejersker, som er uddannede uroterapeuter, dvs. en 1 ½-årig efteruddannelse på Gøteborg Universitet med fokus på afførings- og specielt urininkontinens hos børn og voksne.

Både i Danmark og på europæisk plan mangler konkrete beskrivelser af, hvad uroterapeuter gør i praksis. Der er desuden et stort behov for systematisk indsamling af patientdata med afgrænsning inden for forskellige patientkategorier. Dette vil VIBU levere i en kvalitet af international klasse.

Se mere på www.vibu.rh.dk

Margrethe Maegaard, Hanne Nolsøe, Lisbeth Eriksen, Trine Spiegelhauer, Børnekirurgisk Klinik

